

Izložba *Rudolf Matz – veliki opus vedrine*

**Muzej grada Zagreba,
19. rujna – 18. prosinca 2016.**

U Muzeju grada Zagreba održana je izložba o istaknutom hrvatskom glazbeniku Rudolfu Matzu u povodu 115. godišnjice njegova rođenja. Njome je prezentirana značajna donacija dvoje glazbenika, Rudolfa Matza (1901. – 1988.) i njegove supruge Margite (1906. – 1998.), koji su Muzeju darovali svoj stan u Mesničkoj ulici 15 i cjelokupnu ostavštinu. Darovni ugovor, potpisan s Margitom Matz 1989., sadržavao je uvjet da se u stanu uredi memorijalna zbirka. Do danas to nije realizirano, pa je Zbirka još uvijek zatvorena za javnost. Njezina dokumentarna i notna građa dostupna je u svrhu istraživanja.

Na ovoj izložbi, čija je namjera bila potaknuti uređenje njihova doma, prikazan je dio raznolikog fundusa Zbirke Margite i Rudolfa Matza. Njezin vrijedan dio, vezan uz Matzovo umjetničko djelovanje, činio je središnji dio izložbe. Izloženi su njegovi instrumenti, fotografije, diplome, priznanja, medalje, notni rukopisi i tiskana izdanja njegovih skladbi, koncertni programi, plakati, pisma i dokumenti. Ambijentalni dio Zbirke, u kojemu se ističu portreti i portretne biste poznatoga glazbenog para, brojne uokvirene fotografije iz njihova profesionalnog i privatnog života te spomen-vrpce s posvetama koje su darivane Rudolfu Matzu nakon koncerata i proslava značajnih obljetnica, prezentiran je u završnoj dionici izložbe, koja sadrži više od 400 izložaka.

Kao autorica izložbe željela sam Rudolfa Matza predstaviti, na temelju istraživanja cjelokupne građe, kao izuzetno svestranog glazbenika, značajnog za zagrebački glazbeni život od 1920. do 1980-ih godina. Karijeru je započeo kao dirigent i skladatelj, bio je i violončelist, a sam je smatrao najvažnijim svoj pedagoški rad. Ispreplitanje tih djelatnosti trajno je i bitno obilježje njegova sveukupnog glazbeničkog rada, pa je osnovno pitanje koncepcije ove monografske izložbe bilo kako jasno ispričati cjelovitu priču o ovom danas nedovoljno poznatom i vrjednovanom glazbeniku. Izazov je bio odabrati predmete koji bi najbolje prikazali različite segmente umjetničke ličnosti Rudolfa Matza i ujedno bili dovoljno atraktivni za širok krug posjetitelja. Matza sam posjetiteljima približila dokumentarnom emisijom, odabranim citatima, kao i tekstualnim, zvučnim i multimedijalnim zapisima.

Tijekom priprema koje su prethodile izložbi uočila sam da je Drugi svjetski rat označio važnu

prekretnicu u Matzovu životu. Njegov zanimljiv glazbeni i životni put, prikazan u biografiji na samom početku izložbe, prati se stoga kroz tematske cjeline koje se odnose na njegovo djelovanje u međuratnom i poslijeratnom razdoblju.

U uvodnom dijelu obuhvaćeni su Matzovi glazbeni početci, kada je skladao za učeničke zborove, bio im dirigent i učio violončelo u Glazbenoj školi Hrvatskoga glazbenog zavoda. Kao dvadesetogodišnjak on je bio i vrhunski atletičar, prvak Jugoslavije u trčanju na 100 i 200 m i pobjednik na međunarodnim mitinzima u Beču i Pragu.

Središnji dio izložbe podijeljen je na dva dijela. Prvi dio predstavio je Matzovo intenzivno glazbeno djelovanje u raznolikim tematskim područjima tijekom međuratnog razdoblja. U temama o dirigentskom radu prikazana je njegova osobna afirmacija i utjecaj na mladu generaciju koju je okupljao i motivirao za bavljenje glazbom, koju je smatrao najplemenitijom umjetnošću. Istaknuta je njegova uloga u promicanju zorskog pjevanja i angažman u značajnim kulturnim događajima i manifestacijama, kao što su svečanosti otkrivanja Meštrovićevih spomenika Josipu Jurju Strossmayeru 1926. i don Frani Buliću 1935. godine. Kao violončelist svojim je nastupima u komornim ansamblima koje je osnovao, najprije u gudačkom kvartetu, a potom i u Zagrebačkom komornom orkestru, dao doprinos komornom muziciranju. Prikazan je njegov skladateljski rad u novonacionalnom glazbenom stilu inspiriran folklorom, ilustriran važnim djelima iz njegova opusa, snimkama njegovih skladbi i dokumentarnom emisijom o *Božićnoj priči*, omiljenoj predstavi u Zagrebu 1930-ih. Predstavljen je njegov pedagoški rad u Glazbenom studiju, privatnoj glazbenoj školi koju je otvorio u jednoj sobi svoga stana u Mesničkoj 15, gdje su prvu poduku stekli brojni poznati glazbenici.

Drugi dio izložbe govorio je o Matzovu poslijeratnom djelovanju, kada se posvetio pedagogiji violončela. Predstavljeno je njegovo pedagoško djelovanje kao profesora violončela i komorne glazbe na Muzičkoj akademiji, gdje je bio cijenjen među studentima, rado ih savjetovao i pomagao.

Postav izložbe *Rudolf Matz - veliki opus vedrine* u Muzeju grada Zagreba
Foto: Miljenko Gregl

Istaknuta je važnost njegove metode podučavanja violončela. Matz je svojom sustavnom školom *Prve godine violončela* stekao ugled među vodećim svjetskim violončelističkim pedagogima, o čemu svjedoče sudjelovanja u radu žirija na najprestižnijim natjecanjima. Izložba nas dalje vodi kroz teme o Matzovom uspjehu kao dirigenta Zagrebačkoga omladinskog komornog orkestra i o proslavama četrdesete i pedesete obljetnice njegova glazbenog i pedagoškog djelovanja. Matz je dao važan doprinos afirmaciji i razvitku muzikoterapije u nas. Od 1971. do 1974. bio je umjetnički voditelj i dirigent zbora Zagrebački liječnici pjevači. Na vlastiti tekst napisao je skladbu *Carmen medicorum*, koja je bila središnja točka njihovih nastupa i prihvaćena je kao liječnička himna.

Dio izložbe posvećen je i privatnom svijetu Rudolfa Matza, duhovitog i poticajnog čovjeka, omiljenog među glazbenicima. Pisao je stihove za svoje vokalne skladbe i lirske pjesme. Njegovi dnevnici i opširne novogodišnje čestitke, koje je pod nazivom „okružnice“ slao prijateljima i suradnicima, važni su za popunjavanje mozaika njegove biografije i upoznavanje njegove ličnosti. Mnogo je pisanih tragova o njegovu skladnom obiteljskom životu sa suprugom Margitom, profesoricom klavira i čembalisticom. Vjenčali su se 1938., a u vrijeme Drugoga svjetskog rata, kada je bila u opasnosti zbog židovskog podrijetla, Matz se povukao se iz javnosti i štitio ju. Njihov brak trajao je do kraja njegova života.

U završnoj dionici rekonstruirani su ambijenti iz triju reprezentativnih salona njihova stana u Mesničkoj ulici 15, u kojemu su živjeli punih pola stoljeća. Istaknuto je značenje doma cijenjenog glazbenog para kao legendarnog mjesta u

glazbenom i kulturnom životu grada. Tu su se sa supružnicima družili i zabavljali profesori Muzičke akademije, violinisti gudačkog kvarteta u kojemu je Matz svirao i njegovi prijatelji iz mladosti. Posjećivao ih je i violončelist Antonio Janigro. Održavali su se kućni koncerti, a najsvečaniji su dani svake godine bili njihovi rođendani, Margitin 24. siječnja i Rudolfov 19. rujna. Uređenjem stana u memorijalnu zbirku održat će se sjećanje na fascinantnu ličnost Rudolfa Matza. Prezentacija njegove umjetničke osobnosti u autentičnom prostoru činit će jedinstvenu ambijentalnu cjelinu, koja će biti poticaj za susrete violončelista i glazbenika i održavanje povremenih koncerata i majstorskih tečajeva.

Nikolina Jelavić Mitrović autorica je likovnog oblikovanja izložbe. U oblikovnom rješenju tematske cjeline prezentirane su na visokim pregradama/zidovima s obje strane, čime je kretanje među izlošcima dinamizirano. Predmeti su većinom dvodimenzionalni, raznovrsnog sadržaja. Raspoređeni su kao razigrane note na listu zamišljene partiture, po samim pregradama i na pričvršćenim nosačima različitih visina. Prevladava crna i bijela boja, što olakšava fokusiranje na predmete i temu. S bočnih strana teme su upotpunjene povećanjima važnih fotografija. Na istaknuto mjesto, nasuprot ulazu u izložbenu dvoranu, postavljeni su reprezentativni izlošci, Matzov violončelo i njegov portret s instrumentom, upotpunjeni povećanjima dviju upečatljivih fotografija i citatom, njegovom misli vodiljom, koji ga karakterizira kao glazbenika i iznimnog čovjeka.

Kao zvučna kulisa na izložbi su prikazane glazbene emisije i koncerti skladbi Rudolfa Matza, koje je snimila Hrvatska televizija.